יב: השותפין פרק ראשון בבא בתרא

כל המריעין לו לא במהרה מטיבין לו. וכשילהי מרובה (ב"ק דף פ: ופס ד"ה לעולם) דקאמר רב אחא גופיה לעולם אין מטיבין לו איכא למימר דמתמה׳ אמר לא במהרה מטיבין שהיה מצפה שיחזירוהו לגדולתו וכשראה שלא החזירוהו שוב אמר לעולם אין מטיבין לו: **חלק** בבור וחלק פשוט יהבינן ליה אחד מצרא. כדנפקא לן בית טוחלין (לקמן דף קכד.) מדכתיב פי שנים מקים מלק בבורה למלק פסוט: **אמיצרא** דבי נש. אית דגרס בתר הכי אמרי אמוראי מ"כ כי נשיה היינו תמיו ולא היו לתמיו בנים כי אם בנות ואית דגרס אמרי אחי א"כ כי נשיה היינו אכין [ועי׳ תוס׳ שבת כג: ד"ה דבי נשא]: **בגון** זה כופין על מדת סדום. תימה לר"י לרבה אמאי איצטריך קרא בבכור דיהבינן ליה אחד מצרא ואומר ר"י לפי שלא נתן לו (כ) כח הכתוב אלא כב׳ אחיו ואילו היו שני אחיו רוצים להשתתף לא כפינן לשלישי לתת להם חלק ביחד ועוד דבכור מתנה קרייה רחמנא כדאמר בית וטחלין (שם) דכתיב לתת לו פי שנים ואין לגרוע את הנותן ולאביי נמי אי לאו דקרייה רחמנא בכור ה"א יקוים על שם אחיו כאילו הוא ואחיו קיימין וריצב"ל מפרש דהא דאמר רבה כופין לא מדין תורה דאמר דבדין היה יכול לחמות שבנגדו דאיכא קפידא ברוחות דאמר בכמה דוכתין ועוד הא דכופין על מדת סדום בזה נהנה וזה לא חסר היינו בשבבר דר בחלר מבירו שאינו מעלה לו שכר אבל הא פשיטא שיכול לחמות בו שלא יכנס לדור בביתו אפי׳ בחלר דלא קיימא לגברא וגברא דלא עביד למיגר דהוה זה (ב) נהנה וזה לא חסר אלא מתקנת חכמים קאמר הכא דכופין והשתא אין להקשות כלל אמאי איצטריך קרא בבכור:

מעלינן ליה בנכסי דבר מריון. פירש הקונטרס בשדה הבעל (ג) שיכולים לומר שפעמים מתברכת משלר שדות ובתרתי אריעתא אתרי נגרי לא שייך למימר מעלינן כיון שצריך להשקות ואין מתברכת זו יותר מזו ואין גלאה דגם אותם שצריך להשקות מתברכת אחת מהם פעמים יותר שאחת לוקה בשידפון ואחת אינה לוקה ופר"ת מעלינן בנכסי דבר מריון לא שייך למימר זכות שיש לנו בשדה זו אם לא בדמים יקרים כמו בני מריון שהיו עשירים ולא היו מוכרים קרקעותיהם אלא בדמים יקרים ותרתי אריעתא אתרי נגרי לא קאי אעובדא דההוא גברא אלא מילתא באנפי נפשיה כלומר שתי שדות שיש לכל אחד נגר ורוצה האחד שיתלקו כל אחת לשתים שיקח אלו שדה זו ואלו שדה זו אמר רבה כופין על מדת סדום ויטול כל (מ) שדה אלא כדי שיהא לכל אחד חלק אחד מלרא וכן יש לפרש תרתי אריעתא אתרי נגרי שהנגר מפסיק בין שתי השדות ואם יתלקו כל שדה לשתים לא יהיה חלקו אחד מלרא והשתא נהני לא שייך למימר מעלינן בנכסי דבי בר מריון דאטו אם האחד רצה לחלוק לעשרים נאמר שיתלקו משום מעלינן ולשון מעלינן נמי אינו מתישב לפ"ה: חד

משמיה דר׳ עקיבא בר יוסף כוותיה אמר רב אשי ומאי קושיא דלמא להא מילתא בר מזליה הוא אלא אמר רב אשי תדע דאמר גברא רבה מילתא ומתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה (ס) ודלמא כסומא בארובה ולאו טעם (פ) יהיב א"ר יוחנן מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשוטים ולתינוקות לשוטים מאי היא כי הא דמר בר רב אשי דהוה קאי ברסתקא דמחוזא שמעיה לההוא שוטה דקאמר ריש מתיבתא דמליך (צ) במתא מחסיא טביומי חתים אמר מאן חתים טביומי ברבנן אנא שמע מינה לדידי קיימא לי שעתא קם אתא אדאתא אימנו רבנן לאותביה לרב אחא מדפתי ברישא כיון דשמעי דאתא (ק) שדור זוגא דרבנן לגביה לאימלוכי ביה (ר) עכביה הדר שדור זוגא דרבנן אחרינא עכביה גביה עד דמלו בי עשרה כיון דמלו בי עשרה פתח הוא ותנא ודרש לפי שאין פותחין בכלה פחות מעשרה קרי רב אחא אנפשיה (ש) כל המריעין לו לא במהרה מטיבין לו וכל המטיבין לו לא במהרה מריעין לו תנוקת מאי היא כי הא דבת רב חסדא הוה יתבה בבנפיה דאבוה הוו יתבי קמיה רבא ורמי בר חמא אמר לה מאן מינייהו בעית אמרה ליה תרוייהו אמר רבא ואנא בתרא (ת) א"ר אבדימי דמן חיפה קודם (ת) שיאבל אדם וישתה יש לו שתי לבבות לאחר שאוכל ושותה אין לו אלא לב אחד שנאמר [1]איש נבוב ילבב וכתיב [2]נבוב לוחות ומתרגמינן חליל לוחין אמר רב הונא בריה דרב יהושע הרגיל ביין אפי׳ לבו אטום כבתולה יין מפקחו שנאמר [3]ותירוש ינובב בתולות: אמר רב הונא ברי׳ דרב יהושע [4]פשיטא חלק בבור וחלק פשוט יהבינן ליה (ת) אחד מצרא יבם מאי אמר אביי היא היא מ"ט בבור קרייה רחמנא רבא אמר [5]אמר קרא [6]והיה הבכור הוייתו בבכור ואין חלוקתו בבכור ההוא דזבן ארעא אמצרא דבי (ת) נשיה כי קא פלגו א"ל פליגו לי אמצראי (ת) אמר רבה [7]כגון זה כופין על מדת סדום מתקיף לה רב יוסף [8]אמרי ליה אחי [9]מעלינן ליה עלויא כי נכסי דבי בר מריון והלכתא כרב יוסף תרי ארעתא אתרי נגרי אמר רבה כגון זה כופין על מדת סדום מתקיף לה רב יוסף זמנין דהאי מדויל והאי לא מדויל והלכתא כרב יוסף תרתי (פ) אחד נגרא א"ר יוסף (ת) כגון זה כופין על מדת סדום מתקיף לה אביי מצי אמר בעינא דאפיש אריסי והלכתא כרב יוסף אפושי (ת) לאו מילתא היא חד

משמיה דרבי עקיבא כוותיה. ולישנא למימר כגי חד מזלא ניהו שהרי ר"ש מכם ממנו הרבה: **ולא טעמא קאמר.** במילתיה וכיון דאמר טעמא אין זה כסומא שמכוון לירד בתרוצה בתקרה בעלמא אלא שכרת הלב היא הנאה לו בנבואה וחכה להסכים להלכה למשה מסיני: **כריסתקא.** שוק לשון הרכים: **דמליך.** השתא בתמא מחסיא שעמיד להיות לשם היסיבה עכשיו: **עכיומי חתים.** כשחומש בחיגרת חומש שמו טביומי: **קיימא לי שעתא.** מזל: **שדרו זוגא דרבנן לגביה.** דמר בר רב אשי: **לאימלוכי ביה.** ליטול עצה וכשות להמליך את כר אחא: **פתח ודרש.** דרשה ועשה לשם היסיבה: **כל המריעין לו כו׳.** לומר הואיל ונדמה השעה לא ימליכוני עוד: **אין נבוב.** כשהוא חלול אלא כרס מלאה: **ילבב.** כמה לבבות שאינו מסכים לדעת אלמה: **ינובב בתולות.** לב אטום כבתולות שוקה נבוב וחלול: **פשיטא חלק בבור וחלק פשוט.** שני חלקין שהבכור טוטל אחד משום בכורה ואחד משום פשיטות יהבינן ליה אחד מלרא זו אלא זו שהרי שניהן חלקו הן והרי הן כחלק אחד: **יבם מאי.** המיבם את אשת אחיו דקס אחיו לנחלה וטוטל שני חלקים מאי מי מלו אמרי ליה הואיל ומכח אחרינא קאתי לא יהבי לה (ו) ויהבינא אחד מלרא זו אלא זו מעליתא גבן בדמי: **הבכור אשר תלד.** כיכס קמשתעי דמלוה בגדול ליכם אשר תלד פרט לאיילונית והכי מדרש קרא יבמה יבא עליה וגו׳ והיה הבכור איזה מן היבמין יבא עליה הבכור אשר תלד וכגון שהיבמה בת וולדות היא פרט לאיילונית: **דוכן ארעא אמלרא דבי נשא.** קנה קרקע אלא שדה אחיו: **כי מעא למיפלג.** עם אחיו בנכסי אחיו: **על מדת סדום.** זה נהנה וזה לא חסר: **אמרו אחי מעלינן ליה עילוי.** לנו היא משיכחת כח קרקעותיו של בר מריון שהיו מעולות ומסתברת הא דרב יוסף בשדה (ת) בעל שיכולין לומר פעמים שזו מתברכת משלר השדות: **תרי ארעתא אתרי נגרי.** אם בית השלחין היא ויש לשני אחין לחלוק שתי שדות לכל אחת יש לה יאור להשקות ממנו וזה קנה שדה אלא (פ) האחד מהן ורוצה שיתן אחיו זו הסמוכה לשלו: **כגון זו כופין.** דהא לקרקע השניה גם היא יש לה יאור להשקות ממנו: **אפי׳ מדויל והאי לא מדויל.** דלך האוריס לייכם כשנהר (פ) שם נמשכין ממנו מתמעטו לפעמים שזה יבש וזה אינו יבש ואומר לו טול חלקך בשמיסה דלאו מדת סדום היא אם יש לה יאור כדמי: **תרתי.** אם לשם לחלוק על חד נגרא ואחד מהן קנה קרקעו אלא האחת: **כופין על מדת סדום.** דכיון דאחד נגרא שיהן שוות: **ניתא לי לאפושי אריסי.** טוב לי שיהא לך שתי שדות אחת מכלן ואחת מכלן (י) ואחת לי בחמלע כדי שתרבה לך אריסין ותהא שדה שלי משתמרת יפה:

מסורת הש"ס

(מ) נדה כ:. (נ) [ל"ל שדורו]. (ס) ב"ק פ:. (ע) [ל"ל שאכל ושתה ושתה ט:. (פ) [לקמן קכד.]. (צ) [ופי׳ סתום לשדה של אחיו ולא היה לאחיו בנים כי אם בנות. עריך וע"ש תוס׳ דסכת ד"ה דמליכא]. (ק) [לקמן נט:. קסת. עירובין מט:. מגילות קג.]. (ר) [ל"ל לא]. (ש) [ל"ל אסס]. (ת) ל"ל לא נהנה כ"כ.

תורה אור השלם

1 ואיש נבוב ילבב ועיר פרא אדם יולד: איוב יא יב
2 נבוב לוחות העשנה אתו כאשר הראה אתך בהר כן תעשו: שמות כה ז
3 כי מה טובו ומה יפיו דגן בחורים ותירוש ינובב בתולות: זכריה ט יז
4 והיה הבכור אשר תלד יקום על שם אחיו המת ולא ימחה שמו מישראל: דברים כה ו

גליון הש"ס

גמרא מעלי ליה עלויא. עיין פ"ו מסנה מ׳ דלמעלי בפירות הרמב"ם: תוס׳ ד"ה בגון בר׳ אבל הא אשבא שיבול למחות בו. עיין לקמן דף קט ע"ב ברסב"ם ד"ה למעלי שלו לא הגיעו:

הגהות הב"ח

(א) נב: ולאו טעם קאמר ת"ר יחמן: (ב) שם דתלך השתא כמתא מחסיא: (ג) שם לאימלוכי ביה עכביתהו הדר שדור יומי עכביתהו נגיה בר: (ד) שם ולמא בתרא וכן הוה ת"ר לבנדיה: (ה) שם מרתי ארעתא אחד נגרא: (ו) שם לאפוסי אריסי לאו מילתא היא: (ז) רש"י ד"ה יבם יכי לא יהבי לה ניהלך אחד וכי מעליתא גבן בדמי: (ח) ד"ה אמרו יכי בשדה בית הבעל: (ט) ד"ה תרי יכי אלא אחת מהן ורוצה שיתן אחיו לו: (י) ד"ה ניתא וכי ואחת מכלן דמי לדי הגיה בגליון ד"ל הגיה לאחת לחלוקה נתתיך: (כ) תוס׳ ד"ה כגון וכי אלא נתן לי הסמוכה כמ אלא: (ל) ד"ה יבמין יכי בשדה הכעל ראיירי שיכולים: (מ) באד"ר ויטול כל אחד שדה אלא:

רבינו גרשום (המשך)

ליה גבי הדדי בחד מיצרא אי לא משמע מסיב דבכור הוא ולא יהבי׳ ליה בחד מיצרא. אביי אמר היא היא דשקיל נמי בחד מיצר דבכור קרייה רחמנא והיה הבכור אשר תלד ודרשי׳ לי׳ הבכור מצוה בגדול הלבן דיניה בכבור ואחד מיצר יהבינן ליה. הייתו בכבור לישול כי חלקים אלא חלוקתו בבכור לישול שניהן במיצר אחד: אמצרא דבי נשא. סמוך לשדה אחר של חמיו ולא היו לו לחמיו בנים כי אם בנות ומת חמיו והניח קרקעותיו לבנותיו אמר האי דבו לאשתי חלקה. סמוך לאותה שדה שקנתי אמר רבא ודאי יהבינן ליה סמוך למיצרייה וכגון זה אי מעבב אינש כופין על מדת סדום שלא יעשה מדת סדום שהיו מקפדין ואר׳ שלי שלי ושלך שלך. כך אלו כופין אותם שלא יעכבו ליתן לה חלקה אצל שדה בעלה שזה נתנה דזה לא חסר: מתקיף לה רב יוסף והא מצי למימר אתתה הואיל ריש לו הנאה שנטול שדה סמוך ליה מעלינן ליה האי ארעא ותשבחי ליה בריוקר כנכסי דבי בר מריון דהוי ליה מקרקע מעולין והוי אמיד ולא מזבן ארעתיה כי אם בדמים יקרים הכי נמי מעלי לן האי גברא דמים אי יהבינן ליה בסמוך לו ואי לא לא יהבי׳ ליה אמצרא דידיה ואמאי כופין. והלכתא כרב יוסף דמצי מעלי לי׳ ביוקר. תרי אחי או תרי שותפי דהוו להו לחלוק תרי ארעתא דקיימן חדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא דלכל אחת יש לה נגר שלה וזה אמת דמים שמשקין אותה ממנו וזכן חד מהני אחי או שותפי חד ארעא אחריתא סמוך לאחת מאלו ואמר האי דזבן הואיל דהני תרי ארעתא דאית לן לחלוק שוין הן במדה ולכל חדא יש לה נגר הב לי אותה שדה שסמוכה לאותה שקניתי אמר (רבא) [רבה] כגון זה כופין דלא מצי לעכב עליו. מתקיף לה רב יוסף אמאי כופין הא מצי טעין אידך לא בעינא אלא נחלוק כל שדה וכל נגר לשנים דשמא דימנין דהאי נגרא מדולל והאי יבש מסתפינא דלמא יבשא נגרא שלי ונגרא דמיצרך לא יבשה ומצית את להשקות שדך ואנא לא מצינא ומסתפינא הלכך בעינא למפלג תרוייהו אי יעלה לי דמים וכי האי בוונא מצי מעכב ליה. תרי ארעתא אחד נגרא שהיו שניהן מסתפקות מנגר אחד וקנה אחד מהן קרקע חד סמוך לאחת משדות אלו ואמר ליה לחביריו הב לי אמצראי דהשתא ליכא למימר דהאי מדולל והאי לא מדולל דתרוייהו סמיכי אחד נגר. אמר רב יוסף בהאי מדינא כופין ויהיב ליה. אמר ליה אביי אמאי כופין והא מצי למימר ליה אידך ניתא לי לאפושי אריסי כלומר אם יש לה שדהו שקנה בצד אחד סמוך למיצר ואמר הבו לי אמיצראי יכול לומר לו דלה איני רוצה שתקח חלקך כי אם מצדי האחר כדי שתהא שדה שלי אמצעית ותשים אריס אחד מצד אחד על אותה שדה שקנית ואיים אחד על חלקך המגיעך מצד אחר ומהן משתמרת שדה שלי שהיא אמצעית וכי האי גוונא מצי לעכבי׳ דאפי׳ הכי דאיכא למימר הכי הלכתא כוותיה דרב יוסף. **לא.** אמאי כופין הא יכול למימר אנא בעינא הכי למפלג דמהדיא אריא ותצי נגרא דאמיצרך שקיל פלגא ואנא אשקיל פלגא כי היכי

(מ) תוס׳ ד"ל ג׳ קנין ולא ד׳ תי ה׳. (נ) נדה דל"ל אם מכר לו נכנל מנת כנכים וכו׳. (ס) נדה דל"ל אלא אמר רבא תדע וכו׳ ותתמהנה משמיה דר"ש בר יוסף לכוותיה דהכי אמרא למימר וכו׳.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com